Republic of Rwanda
Ministry of Education

RTB | RWANDA TVET BOARD

CCMSW302

KISWAHILI WASTANI

Kutumia Kiswahili Wastani

Umahiri

RQF DARAJA: 3

Vipindi vinavyofaa 30

KREDITI: 3

IDARA: ZOTE

MIKONDO: YOTE

AINA YA MODULI: MTAMBUKA

MTAALA: YOTE

Wakati ilipoandaliwa: *Aprili, 2022*

HATI MILIKI: © Rwanda TVET Board, 2022

<table>
<tr><td>Kusudi la moduli</td><td colspan="6">Moduli hii inaeleza ujuzi, uwezo na mtazamo vinavyostahiliwa ili mwanafunzi aweze kutumia Kiswahili wastani kwa kusikiliza, kusoma, kuzungumza na kuandika katika shughuli za kazi. Mwanafunzi pia atatumia herufi kimaandishi na kimazungumzo kwa kuzingatia lafudhi na shada za Kiswahili. Mwisho, ataasilisha habari/ujumbe kimazungumzo na kimaandishi kwa kuzingatia matumizi ya nyakati za Kiswahili na upatanisho wa kisarufi.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Mfumo wa utoaji</td><td colspan="2">Utoaji wa mafunzo</td><td>100%</td><td colspan="2">Tathimini</td><td>Idadi 100%</td></tr>
<tr><td colspan="2">Yaliyomo kinadhalia</td><td>30%</td><td rowspan="4">Tathimini endelezi</td><td>30%</td><td rowspan="4">100%</td></tr>
<tr><td colspan="2">Vitendo vya kiuwezo</td><td rowspan="3">70%</td><td rowspan="3">70%</td></tr>
<tr><td>Kazi katika vikundi na uasilishaji</td><td>20%</td></tr>
<tr><td>Kazi za kibinafsi</td><td>50%</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td colspan="3">Tathimini hitimisho:</td><td>Haitumiki</td></tr>
</table>

Kitengo na vigezo vya kitengo

Kitengo	Vigezo vya kitengo
1. **Kutumia msamiati wa Kiswahili katika maandishi na mazungumzo kimsingi.**	1.1 Maamkizi, matumizi ya herufi za Kiswahili na msamiati unaofaa vinatumiwa kulingana na muktadha husika.
	1.2 Hesabu za Kiswahili zinatumiwa vizuri kimazungumzo na kimaandishi kulingana na matumizi ya idadi.
	1.3 Msamiati wa mazingira mbalimbali unatumiwa kwa kuzingatia muktadha husika.
2. **Kutumia na kubainisha aina za maneno ya lugha ya Kiswahili kimazungumzo na kimaandishi.**	2.1 Mabainisho mazuri ya aina mbalimbali za maneno ya Kiswahili yanatumiwa kwa kufuta mtindo wake.
	2.2 Aina mbalimbali za maneno ya Kiswahili zinatumiwa kimaandishi na kimazungumzo kulingana na mkutadha.
	2.3 Sentensi sahihi za Kiswahili zinatungwa kimazungumzo na kimaandishi kulingana na upatanisho wa kisarufi.
3. **Kutumia nyakati za Kiswahili kimaandishi na kimazungumzo.**	3.1 Nyakati mbalimbali za Kiswahili zinabainishwa vema kulingana na mtindo wake.
	3.2 Sentensi sahihi za Kiswahili zinatungwa vizuri kimazungumzo na kimaandishi kulingana na nyakati zilizotajwa.
	3.3 Hali na Kauli za vitenzi katika Kiswahili zinatumiwa vizuri Kimazungumzo na Kimaandishi.

<table>
<tr><td>Yanayotegemewa:</td><td>Mwishoni mwa moduli hii mwanafunzi atakuwa na uwezo wa:
1. Kutumia msamiati wa Kiswahili katika maandishi na mazungumzo kimsingi.
2. Kutumia aina za maneno ya lugha ya Kiswahili kimazungumzo na kimaandishi.
3. Kutumia nyakati za Kiswahili kimaandishi na kimazungumzo.</td></tr>
<tr><td>Linalotegemewa 1: Kutumia msamiati wa Kiswahili katika maandishi na mazungumzo kimsingi.</td><td>Vipindi: 10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Yaliyomo kimtazamo:</td></tr>
</table>

- **Maamkizi na matumizi ya herufi za Kiswahili.**
  - ✓ Herufi za Kiswahili
  - Irabu
  - Konsonanti
  - Mwambatano wa konsonanti
  - Sauti za mkopo
  - ✓ Maamkizi
  - Wakati
    - Asubuhi
    - Mchana
    - Jioni
    - Usiku
  - Rika
    - umri
    - heo
  - Kuagana
    - Asubuhi
    - Jioni
    - Usiku
  - Kujitambulisha
    - Jina
    - Makao
    - Pande za dunia
    - Umri
    - Hadhi ya ndoa
    - Kazi

- ✓ Maneno ya adabu na heshima
  - Jinsi/namna ya kuomba ruhusa
  - Jinsi/namna ya kuomba msamaha
  - Ukaribishaji wa mgeni
  - Kufariji
  - Kupongeza.
- ✓ **Muda**
    - Saa
    - Siku za wiki na vipindi vyake
    - Miezi ya mwaka
- **Hesabu za Kiswahili.**
  - **Hesabu**
    - Tarakimu
    - Desimali
    - Akisami/sehemu
    - Asilimia
  - **Alama za hesabu**
    - Kuongeza (+)
    - Kuondoa (-)
    - Kuzidisha (×)
    - Kugawanya (÷)
  - **Matumizi ya hesabu:**
    - Idadi
    - Tarehe
    - Nambari ya simu
    - Bei

- **Msamiati wa mazingira tofauti.**
  - **Uhusiano wa familia:**
    - Familia ndogo
    - Familia kubwa
  - **Sehemu za mwili**

- Sehemu za nje
- Sehemu za ndani

- **Majina ya wanyama**
  - Wanyama wa msituni
  - Wanyama wafugwao
  - Wadudu
  - Ndege
- **Majina ya vyombo vya nyumbani:**
  - Jikoni
  - Sebuleni
  - Vifaa vya usafi
- **Aina za vyakula:**
  - Matunda
  - Mboga
  - Vinywaji
  - Nafaka
- **Mavazi**
  - Nguo
  - Viatu
- **Usafiri**
  - Aina za usafiri
  - Vyombo vya usafiri

Vifaa vinavyohitajiwa:	
Vifaa	Ubao, Kampyuta, projekta.
Nyenzo	Chaki, Mtandao, chati
Zana	Vitabu vya sarufi ya Kiswahili, vitabu vya habari za Kiswahili; Kamusi ya Kiswahili, Kitabu cha mwanafunzi, mwongozo wa mwalimu.
Mbinu za uwezeshaji	Midahalo , Maonyesho ,Kazi ya kibinafsi,Kazi za kujizoeza,Kazi katika makundi
Tathimini endelezi	Tathimini simulizi, Tathimini andishi

Linalotegemewa 2: Kutumia aina za maneno ya lugha ya Kiswahili kimazungumzo na kimaandishi.	VIPINDI: 10

Yaliyomo kimtazamo:

- **Kubainisha aina za maneno.**
- ✓ **Nomino:**
  - Kawaida
  - Pekee
  - Dhahania
  - Wingi
  - Jamii, nk.
- ✓ **Vivumishi**
  - Sifa
  - Vionyeshi
  - Idadi
  - N.k
- ✓ **Viwakilishi**
  - Kuonyesha
  - Kuuliza
  - Idadi
  - N.k
- ✓ **Viunganishi**
  - Na
  - Kwa
  - Baada ya
  - badala ya
  - Kabla ya
  - Kwa ajili ya, n.k
- **Kutumia aina mbalimbali za maneno.**
- ✓ **Nomino:**
  - kawaida
  - pekee
  - Dhahania
- ✓ **Vivumishi**
  - Sifa
  - Vionyeshi
  - Idadi
- ✓ **Viwakilishi**
  - Kuonyesha
  - Kuuliza
  - Idadi
- ✓ **Viunganishi**
  - na
  - kwa

- baadaya
- kabla ya
- kwa ajili ya, n.k

- **Kutunga sentensi za Kiswahili.**
  - ✓ Nomino na kitenzi
  - ✓ Nomino na kivumishi
  - ✓ Kiwakilishi na kitenzi
  - ✓ Kiwakilishi na kivumishi, n.k

Vifaa vinavyohitajiwa:	
Vifaa	▪ Ubao ▪ Kampyuta ▪ Projekta.
Nyenzo	▪ Chaki, ▪ Mtandao ▪ Chati
Zana	▪ Vitabu vya sarufi ya Kiswahili ▪ Vitabu vya habari za Kiswahili ▪ Kamusi ya Kiswahili ▪ Kitabu cha mwanafunzi ▪ Mwongozo wa mwalimu
Mbinu za uasilishaji	▪ Mihadhara ▪ Kazi ya kibinafsi ▪ Kazi za kujizoeza ▪ Kazi katika makundi
Tathimini endelezi	▪ Tathimini simulizi ▪ Tathimini andishi

Linalotegemewa 3: Kutumia nyakati za Kiswahili kimaandishi na kimazungumzo.	Vipindi: 10
Yaliyomo kimtazamo:	

- **Nyakati mbalimbali za Kiswahili.**
- ✓ **Maana ya Kitenzi**
- ✓ **Nyakati katika vitenzi.**
  - **Wakati:**
  - Uliopo (-na-)
  - Ujao (-ta-)
  - Mazoea (hu-)
  - Uliopita (-li-)
  - Uliotimilika (-me-)
- ✓ **Viambishi na nyakati.**
  - **Viambishi vya nyakati za Kiswahili.**
    - **-na-**
    - **-ta-**
    - **-hu-**
    - **-li-**
    - **-me-**
  - Viambishi nafsi-huru
  - Viambishi nafsi-amabta
- ✓ **Kutumia nyakati katika sentensi.**
  - Wakati wa uliopo (na)
  - Wakati wa mazoea (hu)
  - Wakati wa uliopita (li)
  - Wakati wa ujao (ta)
  - Wakati wa uliotimilika (me)
- ✓ **Kutumia hali na kauli katika Sentensi.**
  - Hali ya Kinishi
  - Hali ya Kanushi
    - Na=si
    - Hu=ha
    - Li= ku
    - Ta=ta
    - Me=ja
- ✓ **Kauli katika vitenzi.**
  - Tenda
  - Tendwa
  - Tendewa
  - Tendea
  - Tendeana
  - Tendeka
  - Tendesha
  - Tendeshwa

Vifaa vinavyohitajiwa:	
Vifaa	Ubao,Kampyuta, projekta.
Nyenzo	Chaki, Mtandao, chati.
Zana	Vitabu vya sarufi ya Kiswahili, Vitabu vya habari za Kiswahili; Kamusi ya Kiswahili, Kitabu cha mwanafunzi, mwongozo wa mwalimu.
Mbinu za uasilishaji	Midahalo, Kazi ya kibinafsi, Kazi za kujizoeza, Kazi katika makundi
Tathimini endelezi	Tathimini simulizi, Tathimini andishi

Marejeo:

1. Nkwera F.V.M. (1985). *Sarufi na Fasihi, Sekondari na Vyuo*. Tanzania Publishing House, Dar es Salaam.
2. TUKI (2004). *Kamusiya Kiswahili Sanifu*. Dar Es Salaam: Oxford University Press
3. Wamitila, K.W. (2003). *Kamusi ya Fasihi, Istilahi na Nadharia*. Nairobi: Focas Book
4. Hassan O. Ali& Ali Mazrui (2004). *Teach yourself Swahili*. Nairobi: Oxford University Press.